

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentarii Exegetici In Apocalypsim Ioannis Apostoli

Viegas, Brás

Parisiis, 1615

Cur Episcopi stellis comparentur: & cur in dextera eas Christus habeat. Et habebat in dextera sua stellas septem. Sectio XIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39261

ad idem centrum desinunt, ita omnia, quae in sacra scriptura continentur in vno atque eodem veritatis centro copulantur, vel si mauis ad eundem Christum qui veritas est, vnanimi consensione decurrunt. Deinde quia sicut longius inundantis pluuia, aut fluuioꝝ impetus, per p̄rupta loca ruentium longius auditur, ita Christi p̄dicatio ad fines vsque terra penetravit, iuxta illud Psal. 18. *In omnem terram exiit sonus eorum, & in fines orbis terra verba eorum.* Atque haec est illa pluuia voluntaria, quam Deus segregauit haereditati suae. Psal. 57. Tertia ratio est Arethae, quia nimirum vox Christi eadem est, quae & Spiritus sancti ob cuius operationem flumina de ventre eius fluunt, Ioann. 7. cui concit illud Ioelis. 3. *Stilla de domo Domini egredietur, & regabit torrentem spinarum: quare videtur Arethas vocem istum tanquam aquarum multarum, ad multitudinem gratiarum referre, quae ex ore Christi tanquam ex fonte diminarunt. Idcirco enim dicitur Psal. 44. Diffusa est gratia in labiis eius.* Et Cant. 5. *Labia eius distillantia myrrham primam:* quo loco per labia doctrinam Christi intellige, quae propter puritatem candori liliorum comparatur, iuxta illud Psal. 11. *Eloquia Domini, eloquia casta.* Recte etiam additur, *distillantia myrrham primam,* tum quia doctrina Christi macerationem carnis commendat, quae quoniam praeseruata corruptione vitiorum, iure optimo myrrha nomine confectur: tum etiam quia dona supernaturalia, & gratia, quae propter pulchritudinem lilijs conferuntur, & ex ore Christi dimanant, non nisi habita prius myrrha, id est, castigata carne comparantur. Quidam ex recentioribus hanc vocem, *instar aquarum multarum,* ad secundum eius aduentum referunt, quo tempore habiturum, inquit, *voce aquarum multarum,* quoniam magnum terrorem mortalibus injiciet, ipseque solus erit instar numerosi exercitus, terrificus atque formidabilis, magnaque fortitudinis & potentiae ad inimicos suos, vel ipsa tantum voce perterrendos. Caterum nos eam expositionem, quae *voce aquarum multarum,* Euangelij toto orbe praedicationem, interpretatur, multo probabiliorem putamus, cum Apostoli caterique omnes Euangelij praedicones, multiplici voce omnibus populis & gentibus Christi fidem denunciarunt, atque ad gentium conuersionem magno impetu, multiplici que sonitu instar numerosi exercitus irruerunt. Et verò cum hac visione Christus se Ecclesiae Pontificem gubernatoremque exhibeat, non est cur ipsum distaxat, vt iudicem in fine mundi, & non potius vt principem ad vniuersam Ecclesiae economiam fundandam, constituentemque se se hac visione Ioanni ostendere voluisse, existimemus.

Cur Episcopi stellis comparentur: & cur in dextera eas Christus habeat.

Et habebat in dextera sua stellas septem.

SECTIO XIII.

Quod hoc loco ait Ioannes, Christum habere in dextera sua stellas septem, nostram expositionem non desiderat, cum ipse Angelus explicauerit dicens: *Septem stellas, Angeli sunt septem Ecclesiarum,* id est, Episcopi. Illud explicandum superest, cur Episcopi stellis comparentur, & cur in dextera Christi manu sint? Quod ergo attinet ad stellarum nomenclationem. Prima ratio est Richardi S. *Episcopi stellis, cur comparentur, non sunt planetis, id est, errantibus sideribus, quia in eodem statu iustitia debent stare, non per diuersa vicia semetipsos permutare, & conuersionem*

Heretici sidera errantia.

Eccles. 4.

Quibus fulgore debeant Episcopi.

Baruc. 3. 34. Orantes.

D. Hieron. Job. 9. 7.

Ad Phil. 2. 15.

2. Cor. 2. 18.

Episcopi lucem a Christo acceptam in alios transferunt, ut specula.

Rich. de S. Victore.

Episcopus cur in manu Christi.

2. ad Cor. 13. 0.

Manus in facris, symbolum protectionis.

D. Hilarius. Psal. 54. 21.

habere in celo per contemplationem. E contrario vero hereticos sidera errantia, id est planetas, appellavit Iudas Apostolus. *Fluctus, inquit, feri maris desumantes, ius confusiones, sidera errantia, hoc est, planetae, habetur enim Graece ἀετρες πλανηται;* dicuntur autem sidera errantia, tum quia ipsi in doctrina, vitaeque errant, tum quia alios in vitioque errare faciunt, iuxta illud 2. ad Tim. 3. *Mali autem homines & seductores proficient in peius, errantes, & in errorem mittentes.* Dicuntur etiam sidera errantia, ob instabilitatem, quae ex eo nascitur, quod extra Ecclesiae firmamentum sint: contra vero Catholici Episcopi stellis comparantur, quod fixi stabilesque sint in Ecclesia Catholica, fideique firmamento: atque haec sit 1. ratio cur stella nominantur. Secunda est propter humilitatem, quoniam licet in se ipsi maximi sint, debent tamen minimi omnium per humilitatem videri. Sicut enim stella cum terre magnitudinem longè superent, minima nobis apparent, iuxta illud Ecclesiast. 4. *Quanto magnus, es humilia te.* Tertia, quia debent esse charitatis fervore ignei, contemplationis sublimitate in alto positi; ex cellentis vitae contemplatione micantes, per boni operis perseverantiam fixi, & stabiles: ad terram per subditorum compassionem respicientes. Quarta, propter ordinis dispositionem & promptam obedientiam erga Deum alacritatem, iuxta illud Baruch, c. 3. *Stellae dederunt lumen in caelosis suis, & laetatae sunt: vocatae sunt, & dixerunt ad sumum. & luxerunt ei cum iucunditate, qui fecit illas.* Quinta, quia, ut ait Orig. hom. 1. super Gen. *sicut stella ab stella differt in claritate, ita etiam unusquisque praelatorum secundum magnitudinem suam lumen fundit.* Sexta, quia ut ait D. Hieron. in illud Job 9. *Qui stellae claudis quasi sub signaculo, sanctorum merita, & praecipue Episcoporum, quibus alij ab alijs distabunt, dum hic latens quasi sub signaculo elauduntur.* Septima, quia de nocte, hoc est tenebricoso huius vitae tempore lucent, iuxta illud ad Philippenses 2. *In medio nationis praeva & peruersa, inter quos lucetis sicut luminaria in mundo.* Octava, quia sicut stella à Sole lumen recipiunt; ita praelati à Christo qui Sol est iustitiae, illuminantur, ut alijs lucere possint, quemadmodum docet Paulus 2. ad Cor. 3. cum ait, *Nos vero omnes reuelatae facie gloriam Domini speculantes in eandem imaginem transformamur, à claritate in claritatem: hoc est, nos non licet, ut Moyses, qui velatam habebat faciem, cum populo loquebatur, sed reuelato, detectoque vultu gloria Domini tanquam specula recipientes, eandem Christi imaginem in nobis tam clarè excipimus, ut in eandem ipsius imaginem transformari videamur, à claritate in claritatem, hoc est, tanquam nitidissima specula imaginem à Christo recipientes, eandemque subinde in alios iacentes, videlicet à claritate, quam accipimus, in claritatem, quam emitimus per communicationem eiusdem imaginis eiusdemque splendoris emissionem prodeuntes: quod vero illud speculantes non ab speculatione contemplationeque, sed ab speculis sumendum sit, perspicuum est ex Graeca dictione ἡμετέροις ἕως τοῦ ἡμετέροις, quae ἡμετέροις ἡμετέροις, hoc est, ab speculo deducitur: debent igitur praelati esse veluti specula, quae imaginem & lucem à Christo acceptam in alios doctrina, & exemplo transmittant.*

Iam illud disquirendum, cur in dextera Christi appareant. Prima expositio est Rich. de S. Vict. *In manu, inquit, id est, in potestate Christi dicuntur esse, ut ipso cooperante, Ecclesiae sibi commissas dignè possint gubernare: quod autem in dextera manu sunt, illud significat, praelatos non esse ad mala committenda, sed ad bona perficienda constitutos: quemadmodum testatur Apostolus 2. ad Corinth. 13. *Secundum potestatem quam Dominus dedit mihi in aedificationem, & non in destructionem.**

Secunda. Ad significandum protectionis divinae praesidium, quo Christus praelatos & per praelatos Ecclesiam tuetur, est enim, manus in facris literis inter alia protectionis Divinae symbolum, quo sensu D. Hilarius intelligit illud Psal. 54.

Extendit

Extendit manum suam in retribuendo. Vnde manus extensa magnam Dei clemenciam, & beneficentiam declarat, & ita exponendum est illud Ezech. 2. cum ait, si-
 bi manum extensam apparuisse, quamquam referri etiam potest ad manus Christi
 in cruce expansas: quae incredibilem beneficentiam declarabant, iuxta illud
 Esai. 65. *Expandi manus meas tota die ad populum incredulum.* Tertia. Sunt etiam Prae-
 lati in manu Christi dextera, id est, eius potestati ad puniendum subiecti. Per spi-
 ritum enim Christum in hoc opere multa episcopis imitari, si officio suo de-
 signat, quae manus acceptio creberrima etiam est in sacris literis, veluti Psalm. 37. *scio defuit.*
Quoniam sagitta tuae infixa sunt mihi, & confirmasti super me manum tuam. In quem locum
 D. Basil. affert in eundem sensum illud Iob. 19. *Manus Domini tetigit me, & Sathan*
ipse dixit Deo. Misere in animum tuam, & tange omnia quae habet. Et Orig. homil. 1. super
 Psalm. citat. *Confirmasti, inquit, manum tuam super pueras pedagogum dicitur verberat. Et con-*
firmasti manus, cum verbera non leuiter infligit. Sic etiam D. Augustinus interpretatur
 illa verba Psalm. 122. *Sicut oculi seruatorum in manibus Dominorum suorum: ita oculi no-*
stri ad Dominum Deum nostrum donec misereatur nostri. Qui sunt, inquit, isti serui qui ha-
bent oculos in manus Dominorum suorum, nisi qui iubentur cedi: vapulat seruus, sentit pla-
garum dolores, attendit ad manus Domini, quoadusque dicat, parce, in omnibus hominibus
Adam vapulat, & sic sunt oculi nostri ad Dominum Deum nostrum donec misereatur nostri:
atque hoc sensu manus extensa dicitur punitionem, iuxta illud Esai. 5. 25.
furor Domini in populum suum & extendit manum suam super eum, & percussit eum, &
conturbati sunt montes, & factae sunt morticina eorum quasi sterco in medio platearum: in his
omnibus non est auersus furor eius, sed adhuc manus eius extensa. Et Hier. 15. *Extendam ma-*
num meam super te, & interficiam te. Et Sophon. 1. *Extendam manum meam super Iu-*
dam, & super habitantes Hierusalem, & disperdam de loco hoc reliquias Baal.
 Neque verò mirari quis debet, quod esse in manu dextera Christi, de ani-
 maduersione, & supplicio interpretemur. Nam praeterquam quod ratio ipsa id
 postulet, cum multa Christus praelatis in hoc opere comminetur & quod ean-
 dem ob causam gladium utraque parte acutum ore exeruerit, ut inferius dicemus,
 exploratum est ex sacris literis beneficii loco ducendum esse, quod à Deo in hac
 vita quis puniatur, ut non iniuria cum quis punitur, in dextera Dei manu esse
 existimari possit, id quod primum probatur ex eo, quod inter supplicia, quae
 Deus Hierosolymis comminatur, vnum illud est praecipuum, quod eam urbem
 statuat non punire, ut habes Ezechielis 16. *Auferetur, inquit, zelus meus à te, &*
quiescam, nec irascar amplius. In quem locum D. Hieronymus sic ait. *Ex hoc perspicit-*
ur grandem offensam esse nequaquam curae haberi à Deo, sed permitti hominem sceleribus
 suis. Eundemque locum expendens Origenes homil. 8. super Exodum. Vide, in-
quit, misericordiam & patientiam boni Dei, quando vult misereri, indignari se dicit, &
irasci, sicut per Hieremiam cap. 6. ait. Dolere & flagello castigaberis Hierusalem, ut ne
abscedat anima abs te. Haec si intelligis miserantis Dei vox est, ubi irascitur, & zelatur,
ubi adhibet dolores & verbera, flagellat enim omnem filium, quem recipit. Hebraeorum
 12. *Vis audire indignantis Dei terribilem vocem? audi quod dicit per Oseam cap. 4.*
Cum enim enumerasset multa nefanda, quae Hierusalem commiserat, addit, non visi-
tabo super familias vestras cum fornicantur, neque super nurus vestras cum machantur.
 Haec Origenes. In hac eandem sententiam, interpretatur Diuus Augustinus li-
 lud Psalm. 98. *Domine Deus noster tu exandisti eos, Deus tu propitius fuisti eis & vl-*
ciscens in omnes adinventiones, seu ut alij legunt affectiones eorum. Etiam, inquit,
 Augustinus. *Vindicans propitius fuisti.* Sed multò elegantius sermone 37. de
 verbis Domini. *Magna, inquit, misericordia est nequitiae impunitatem non relinquere,*

Ezech. 2.
 Esai. 65.
 Praelati pu-
 niendi si of-
 ficio defuit.
 Psalm. 37. 3.
 Iob. 19. 21.
 Manus dicit
 etiam puni-
 tionem.
 Origenes.
 D. August.
 Psalm. 122. 2.
 Esai. 5. 25.
 Hier. 15. 7.
 Soph. 1. 4.
 III.
 Puniri à Deo
 in hac vita,
 beneficium.
 Ezech. 16. 42.
 D. Hieron.
 Origen.
 Hebr. 12. 6.
 Osee 4. 14.
 Origen.
 D. August.
 Psalm. 98. 3.

Parcendo
aliquando
cadit Deus.

Esaï 26. 10.

III.

Manus dex-

tera & fini-

stra quid in

Deo.

Psal. 117. 16.

Prelati, lar-

gius se com-

municat

Deus.

Esaï. 40. 12.

Cant. 2. 6.

Prover. 3. 16.

D. Ambros.

Psal. 118.

Dexterama-

nus futuoru

honorum, le-

ua presentiu

remunera-

trix.

Genes. 48. 19

Sancti &

prelati incul

pti in Chri-

sti manibus.

Esaï. 49. 16.

ne cogatur in extremo gehenna damnare, modo flagello dignatur castigare: vis nosse nulla pena quæ sit pena? Davidem interroga qui ait Psal. 9. Irritavit Dominum peccator, quare quid vidisti? vidi peccatorem, impune luxuriantem, & exclamavit, irritavit Dominum peccator? quare hoc dixisti? vide quod sequitur. Secundum magnitudinem irasua non quæret, ideo nempe non exquirat, quia multum irasitur, parcendo cadit, sed iuste cedit. Vnde apud Esaïam cap. 26. magni supplicij loco dicitur, Misereamur impio, & non disces infirmitatem.

Quarta, sunt prelati in manu Christi dextera, quia manus dextera fortior est atque valentior, atque adeo eas. Dei actiones significat, quæ magis eius vim ac potentiam declarant, sicut sinistra eas in quibus Dei potentia non tantopere elucet, vnde est illud Psal. 117. *Dextera Domini fecit virtutem, Dextera Domini exaltavit me.* Est igitur sensus. Deum in præstatis maiorem vim potentia suæ exercere, atque auctoritatem, potestatisque magnitudinem in Ecclesiæ administratione declarare. Quinta, sunt in manu dextera, quia prelati, & Deus maiora beneficia communicandi voluntatem habet, quæ cum subdijcipulis communicent: quia enim Deus sponte & ex naturæ propensione bene facit, dicitur in dextera habere, quos fouet, quia manu dextera facilius vitimur: quemadmodum & puniendi voluntas per sinistram quæ minus vsui apta est, intelligitur, & significetur Deum quodammodo invitam punire, at sponte bene facere: quo eodem sensu dicitur Esaïæ 40. *Aquas pugillo, & alios vero palmo dimesiri:* quia nimirum in cælo largiendo est liberalis, ac munificus: in calamitatibus vero quæ per aquas significantur immittendis, admodum parcus. Vtrumque habes expressum Cantorum 2. cum dicitur. *Laua eius sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me.* Sinistra enim sub capite delitescit, at vero dextera apparet, atque ad animam iusti amplectendam fouendamque magis extenditur. Sexta, sunt in dextera stelle, id est, sancti prelati, quia eis paratam habet Deus æternam felicitatem, quæ per dexteram exprimitur, sicut & per læuam huius vitæ bona declarantur, iuxta illud Proverbiorum 3. *Longitudo dierum in dextera eius, in sinistra illius diuitia & gloria.* Sic enim vtrumque interpretatur Diuus Ambrosius sermone 14. in Psalmum 118. *Habent, inquit, propria sua singula manus, boni quidem vtraque dotata est dotibus, sed læua presentium remuneratrix est, dextera futurorum: possumus hoc etiam de prophetia sancti Patriarchæ Israël cognoscere. Genes. 48. Nam cum dexteram suam posuisset super Ephraim, sinistra præsentiu stram autem super Manasse, & conuertit eas Ioseph asatum consideratione voluisset, scio, inquit, sibi mi scio & hic erit in populos, & multiplicabitur, sed frater iunior maior erit illo. In quo maior? Quia semen Ephraim est multitudo gentium, quæ in hoc seculo laborem eligit credens in Dominum Iesum, ut consolationem habeat futurorum. Manasses autem semen, est populus obliuionis (alludit ad etymon nominis) qui proprium oblitus auctorem exaltatus ad tempus in hoc seculo, daturus est in reliquum panem granem, quia Deum suum, & Dominum denegauit.*

V. Postremò quærat aliquis, num Angelus stella has haberet manu conclusas, an eas in aperta manu cælatas ostentaret, & quidem si clausa erat manus, concinit ratio D. Hieronymi super illud Iob 9. pauld ante citatum. *Qui stellas claudit quasi sub signaculo.* Quia videlicet sanctorum merita occulta sunt nobis. Si autem quod probabilius videtur manus erat aperta, & stella in ea quasi cælatæ (alioquin enim Ioannes eas nec videre, nec numerare potuisset) posuisset sic interpretari, prelatos, seu sanctos, esse in manu Christi sanguine ipsius inculptos: iuxta illud Esaï 49. *In manibus meis descripsi te:* tum quia Deus sanctorum suorum nunquam obliuiscitur, sicut nemo obliuisci potest eorum, quæ manu

habet

habet, tum etiam quia sanguine suo Christus promeruit, ut in cælum tanquam stella ibi figenda, transferremur, tum vel maximè ad eorum securitatem exprimendam, quippe qui in manu eius sunt, è qua nemo eas possit exipere; iuxta illud Ioannis 10. *Nō rapiet eos quisquam de manu mea.* Adhæc, ex eo intelligimus Christum *stellas*, hoc est cælum, seu beatitudinem, omnibus offerre, propterea que eas manu ostentare, sic omnes quodammodo inuitando, ut ad eas tanquam ad brauium currant, easque de manu eius lætabundi abripiant. Quod videtur aluisse Paulus 1. ad Corinth. 9. cum dixit. *Nescitis quod ij qui in stadio currunt, omnes quem currunt, sed vnus accipit brauium: sic currite vt comprehendatis.* Et ad Philipp. 3. *Quæ retro sunt obliuiscens ad ea quæ sunt priora extendens me ipsum ad destinatum persequor, ad brauium supernæ vocatiōis,* imo ipse Christus, hoc ipsum non obscure videtur indicasse Matt. 11. illis verbis. *A diebus Ioannis regnum cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud: videlicet de manu Christi stellas ipsas, hoc est beatitudinem offerentis.* Quæ aduertendum est, Deum in lege veteri in manu non stellas, sed gladium gestasse, illum, inquam, circumcisiōis & alios, quibus populum illud assidue perimedit: in noua autem non gladium, sed stellas manu ostentasse, quia lex illa timoriserat: hæc amore, & beneuolentia continetur.

Sanctorum securitas. Ioan. 10. 28. Cælum omnibus offert Deus, vt brauium. 1. ad Cor. 9. 21. Phil. 3. 13. Mat. 11. 12. In veteri lege gladium, in noua stellas in manu cur gestet Deus.

De gladio ancipiti, qui ex orō eius prodibat. Expositio de verbo Dei commemoratur.

Et de ore eius gladius vtrâque parte acutus exibat.

SECTIO XIII.

ADVERTE primùm pro eo quod interprestranstulit, *Gladius vtrâque parte acutus*, haberi Græcè *ρομφαία διόμοος*, quasi dicas, *Gladius duplicis oris*: nam quoniam oris est cibum concidere & absumere, inde acies gladij *ρομφαία*, siue os dicitur, quod ea parte mordeat, secet, & feriat, vnde Luca 21. *Cadent in ore gladij*, Græcè *πεσονται ἐν ὀφθαλμοῖς*, quam eandem ob causam frons instructi exercitus, *ὀφθαλμοῖς* Græcè, Latine acies appellatur, quia est veluti ferri acies, perumpens & apperrens id in quod impellitur. Nec verò tantum Græci, sed etiam Hebræi aciem gladij *os* appellant, vox enim *פך* quæ *os* significauit: veluti Exod. 4. *Ipsc loquetur pro te, & erit os tuum*, ad aciem quoque gladij transfertur: vnde est ille creberrimus in sacris literis loquendi modus, *Percutere in ore gladij* parique ratione gladium ancipitem, gladium duo ora habentem appellant: vnde Iud. 3. pro eo quod nos habemus, *Fecit sibi gladium ancipitem*, est Hebraicè פוח פוח, רחשן רחשן hoc est ad verbum; *Et fecit sibi gladium, & ei duo ora.* Et Prouerb. 5. *Fanus stillans labia meretricis, & nitidius oleo guttur eius, nouissima autem illius amara quasi absinthium, & acuta quasi gladius biceps*: Hebraicè פחר כפוח id est quasi gladius orium. Quæ ad rem spectat: nexu huius sententiæ cum præcedente hic est. Postquam dixerat Ioannes illum similem filio hominib; habere stellas in dextera, addit, etiam de ore eius gladium prodire, vt illud conferret fiduciam de gratia, hoc incuteret terrorem de negligentia, id quod etiam ad vniuersos fideles, refferri potest: qui ita debent de misericordia Dei præsumere, per quam se vident esse in dextera, vt simul timeant ne gladio feriantur, de dexteraque ad sinistram transferantur.

Acies gladij cur dicitur os. Luca. 21. 24. Exod. 4. 16. Prouerb. 5. 3. Ita de Dei misericordia præsumendum. vt timeamus ne feriamur gladio.